

Biljartvereniging Excelsior Gouda

Ontstaan ● Levensloop ● Ondergang

Evenals van toepassing op meer Goudse biljartverenigingen, is ook het ontstaan van de biljartvereniging Excelsior terug te voeren naar de periode ten tijde van de 2e wereldoorlog.

Tom Manders (DORUS) Op 19 augustus 1942 besloten veertien personen tot oprichting van een statutair te vestigen biljartvereniging. Een van hen was Tom Manders, later bekend geworden door z'n TV-creatie DORUS.

1942 Café Ter Gouw
De oprichtingsvergadering vond plaats op 4 september van dat jaar in café Ter Gouw (het huidige restaurant L'Etoile).

Gekozen werd voor de verenigingsnaam **Excelsior**, de latijnse betekenis van **waardig en principevast**.

Groepsfoto biljartvereniging Excelsior (1982) naar aanleiding van het 40-jarig bestaan. (locatie Jan van Kersbergen. (foto Hans Scholtes).

Contributie 50 cent per week Ondanks de dreigende interventie door de bezetter kreeg Excelsior eind november definitief groen licht, waardoor de vereniging ingeschreven kon worden bij "de Kamer voor niet-Commerciële Vereenigingen".

Mede op basis van de maatschappelijke status van het merendeel der leden, versterkt door het voor die tijd hoge contributiebedrag van 50 cent per week, ontstond enigszins het beeld van een elitaire club.

De normale gang van zaken had zich nu ingezet en men werkte rustig competitiewedstrijden en tweekampen af. Het ledental groeide gestaag, ondanks het feit dat door de oorlog het samenkomen steeds moeilijker werd. Diverse leden moesten bedanken, of waren lange tijd afwezig, omdat zij in Duitsland te werk gesteld werden.

V-toernooi Onderhevig aan de algehele feeststemming en bruisende impulsen tot wederopbouw en een nieuw begin, organiseerde de biljartvereniging Excelsior begin 1946 een groot biljarttoernooi.

Aan dit V-toernooi - de V van vrijheid en vrede - namen 30 verenigingen deel, waarvan 14 van buiten Gouda.

Zoiets had binnen het district Gouda nog nooit plaatsgevonden. Het typeerde de bestuurlijke potentie en organisatorische daadkracht, in belangrijke mate gestimuleerd door medeoprichter en secretaris/wedstrijdleider Cor Melkert.

In dit pand aan de Zeugstraat was lunchroom RONA gevestigd.

1948 lunchroom RONA Een karakteristieke eigenschap overigens die tijdens een groot deel van de bestaansperiode, m.n. in het tijdsbestek 1965 – 1995, een voorname rol is blijven vervullen. Gekoppeld aan onder meer sportieve ambities besloot de vereniging per 1948 te verhuizen naar lunchroom RONA (gelegen in de binnenstad), een biljartlokaliteit die meern“biljart-minded “ ingesteld was. Naast de intredende biljartvereniging Excelsior hadden ook **Het Groene Laken** en **Krijt Op Tijd** domicilie in deze biljartgelegenheid.

Ondanks de kwalitatief aangeboden randvoorwaarden in de accommodatie, trad echter in de vijftiger jaren een niet geheel te verklaren verval op. Een negatieve kentering derhalve, welke in die fase (ook) ten koste zou gaan van het volwaardig functioneren van de Vereniging binnen de gestelde kaders van K.N.B.B. en district Gouda.

Het ledental liep sterk terug en de bestuurlijke functie verzwakte in evenredige mate. Aan het einde van dat decennium leidde het er zelfs toe dat er sprake moest zijn van een “slapende” Excelsior. Slechts medeoprichter Dirk Vis en een enkel lid hielden de formele status van de vereniging nog in stand.

De verlichtende jaren zestig Ondanks deze teleurstellende constatering als momentopname, werden evenwel op herkenbare gronden ook de contouren zichtbaar van zich voordoende veranderingen binnen het maatschappelijk en financieel/economische bestel. Geschiedkundig ook wel te duiden als “de verlichtende jaren zestig“.

De oorspronkelijke aanvang van een daarmee samenhangende bloeiperiode, onder meer te kenmerken door een hoge mate van sociale eensgezindheid onder de Nederlandse bevolking. Een op die leest gestoeld harmoniemodel in denken en handelen ten aanzien van gemeenschappelijk te bereiken doelstellingen, naar later zou blijken, die vervolgens enkele decennia zou aanhouden.

Materiële welvaart Als maatschappelijk verschijnsel een uitermate positieve ontwikkeling in algemene zin, o.a. veroorzaakt als wel gedragen door verkregen vrijheden - individuele en collectieve ontplooiings mogelijkheden, als ook toenemende materiële welvaart voor grote groepen van de Nederlandse samenleving.

Binnen die context, betekende dat als uitingsvorm eveneens de opmerkelijke stijging van gemotiveerde deelnemers aan sportief gerelateerde activiteiten. Bovendien een vertaling in houding en gedrag dat zich als belevingsfactor vooral manifesteerde in verenigingsverband. Gelet op het gevolg daarvan ging de betreffende ontwikkeling tevens gepaard met ontstaan en uitbreiding van diverse binnensporten. Sommige vormen van sportbedrijving die tot dan geen of weinig bekendheid en uitvoering genoten binnen de Goudse sportgemeenschap. Een welkome aanvulling, naast ook buitensporten, mede ter stimulering van actieve deelname door vooral jonge en sportief ingestelde Gouvenaars. In dit verband kan niet onvermeld blijven dat een overeenkomstige verruiming van (ook) kwalitatief verbeterde faciliteiten hierbij een meewerkend aspect is gebleken.

Vernieuwend tijdperk Per saldo een vernieuwend tijdperk, waarvan in die fase de biljartsport in het algemeen als ook de Excelsior in het bijzonder hebben geprofiteerd. In betrekkelijk korte tijd, vooral door toedoen van de nieuw aangetreden bestuurder Wim van Leeuwen, bestond de vereniging weer uit een twintigtal aangesloten leden. Bovendien een ervaring die algehele verbreding van het aanbod tot gevolg had, getuige de oprichting van een aantal nieuwe biljartverenigingen.

Dhr. en mevr. de Graauw achter het buffet RONA.

Bertus de Graauw Het gaf daardoor - als sprekend voorbeeld - lokaalhouder Bertus de Graauw aanleiding, zelf een enthousiast en vaardig biljartliefhebber, tot aanschaf van het allerbeste materiaal (biljarts en toebehoren) en strikt te stellen condities tijdens wedstrijden voor competitie en toernooien. Ruimtelijke afbakening rondom de biljarts en voorgeschreven stilte gedurende de betreffende speeltijd betekende in dat verband een toegevoegde waarde.

Een welhaast professionele omgeving derhalve voor actieve en meer ambitieus ingestelde biljarters. Als neveneffect leidde dat ertoe dat de beste spelers van toen (o.a. Cor de Joode - Piet Palsgraaf - Cor van de Spoel - Nico Jongeneel en Frans Eikenboom) juist in deze lokaliteit hun vele trainingssuren hebben doorgebracht.

Kwalitatieve aanpak Deze kwalitatieve aanpak, eveneens te herkennen bij de nieuw gevormde biljartverenigingen, bleek tevens het keerpunt ten aanzien van het overwegend negatieve imago als cafesport, naar een zekere mate van volwaardig en serieus te nemen sportinstituut. Dit als resultaat van de meer specifieke inrichting en overeenkomstige functie van biljartaccommodaties. Als zodanig een positieve herijking van de toenmalige beeldvorming, gepaard gaande met aangepaste naams-aanduidingen als Biljartzaal of Biljartcentrum.

1967 25-jaar Binnen dat verbeterde kader betekende het voor de Excelsior een hernieuwde bloeiperiode en eerder verworven status in haar bestaan. Ter bevestiging hiervan kon in 1967 op gepaste wijze het 25-jarige jubileum worden gevierd. Al met al het samenspel van elkaar versterkende omstandigheden, vooralsnog leidend tot een wenkend perspectief voor Excelsior in lunchroom/biljartlokaliteit RONA.

Langzaam begonnen echter de benauwende berichten luider door te klinken betreffende de (voorgenomen) saneringsplannen van het Marktgebied. Ook Excelsior werd hierdoor geconfronteerd met een mogelijke sluiting op niet al te lange termijn van "haar" clublokaal.

Het duurde nog tot mei 1972 tot het zover was, hetgeen voor o.a. Excelsior de definitieve afsluiting betekende van de periode RONA.

Biljartvereniging Excelsior naar Theodorusstichting Westhaven.

1972 Naar de Theodorusstichting Gelukkig kon de vereniging terecht in het pand van de Theodorusstichting, vanuit het verleden vooral gebruikt voor religieuze en sociaal-maatschappelijke doeleinden, o.a. parochiewerk en welzijnswerk voor de jeugd, in hoofdzaak gerelateerd aan de Katholieke Arbeiders Beweging.

Een ruim bemeten en aan de Westhaven gelegen verenigingsgebouw, dat qua beschikbare oppervlakte uitermate geschikt bleek voor inrichting als biljartgelegenheid.

De 2 in RONA aanwezige biljarts verhuisden daarom met de vereniging mee. Na enkele kort achtereen uitgevoerde verbouwingen en aanschaf van nog 2 gelijksoortige biljarts, ontstond zowaar een ideale biljartaccommodatie.

Biljartcentrum Jan van Kersbergen ideale biljartaccommodatie.

Onder **de bezielende leiding van beheerder/huurder Jan van Kersbergen** groeide de lokaliteit als gevolg van de doorgevoerde aanpassingen al snel uit tot de beste accommodatie in Gouda en omstreken.

Een terecht verworven predicaat, door de juiste accenten aan te brengen op het vlak van sfeervolle inrichting - aanschaf en onderhoud van materialen e.d. - culinaire mogelijkheden en totale presentatie van de lokaalhouder, werd namelijk een echte biljartambiance gecreeerd voor spelers en bezoekers.

wordt vervolgd - deel 2

Biljartcentrum Jan van Kersbergen

bron: Piet Huisman
relisatie: Cees Vermeulen
augustus 2012
dossier SPORTSTAD
www.goudanet.nl